

Ár 2012, föstudaginn 30. nóvember er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Jón Magnússon, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 62/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 4. apríl 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 4. apríl 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. apríl 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 4. júlí 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 9. júlí 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 30. nóvember 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 7. janúar 2008 var bílasamningur F nr. X gerður um bifreiðina A. Varnaraðili var leigusali og B leigutaki. Sóknaraðili var sjálfskuldarábyrgðaraðili. Leigutími var frá 7. janúar 2008 til 5. febrúar 2015. Kaupverð bifreiðarinnar var 1.580.000 og samningsfjárhæð var kr. 1.603.736. Eftirfarandi kom m.a. fram í 28. gr. samningsins: „Undirritaður leigutaki og ábyrgðarmenn hafa kynnt sér og hafa ekkert við að athuga alla skilmála samnings þessa. [...] Sjálfskuldarábyrgðaraðilar óska eftir því að greiðslumat verði ekki framkvæmt. Jafnframt lýsir F því yfir að sjálfskuldarábyrgðin takmarkast við kr. 1.000.000.- [...]“

Þann 19. ágúst 2008 barst sóknaraðila aðvörðun um riftun eignaleigusamnings nr. X. Ógreitt var kr. 73.098, þar af var gjaldfallið kr. 63.138.

Þann 18. nóvember 2009 var gerð greiðslujöfnun á bílasamningi nr. X sem sóknaraðili skrifaði m.a. undir.

Þann 13. mars 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila þar sem óskað var eftir því að ábyrgðaryfirlýsing hennar yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Samdægurs kvað varnaraðili ábyrgðina gilda.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 4. apríl 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hennar þar sem aðalskuldari er B verði felld niður.

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga þar sem sóknaraðila var ekki kynnt greiðslumat á aðalskuldara. Þá hafi hún ekki fengið vitneskju um að greiðslumat hafi farið fram fyrir undirritun ábyrgðar. Vísar sóknaraðili ennfremur til þess að henni hafi ekki verið sýndur upplýsingabæklingur um ábyrgðir, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 10/2011. Sóknaraðili vísar til 3. og 4. gr. samkomulagsins máli sínu til stuðnings.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili byggir einkum á því að hann hafi í viðskiptum við sóknaraðila starfað í samræmi við þær verklagsreglur sem sé að finna í samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Varnaraðili bendir á að í 28. gr. þess bílasamnings sem sóknaraðili hafi skrifað undir ásamt aðalskuldara samningsins komi eftirfarandi fram feitletrað: „*Sjálfskuldarábyrgðaraðilar óska eftir því að greiðslumat verði ekki framkvæmt. Jafnframt lýsir F því yfir að sjálfskuldarábyrgðin takmarkast við kr. 1.000.000.*“ Því sé ljóst að varnaraðili hafi ekki brotið gegn 3. gr. samkomulagsins enda hafi sóknaraðili skrifað undir það að hún færi ekki fram á að greiðslumat yrði framkvæmt. Þá eigi skylda til framkvæmdar greiðslumats skv. 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins ekki við í þessu máli, þar sem ábyrgð sóknaraðila takmarkist við eina milljón króna.

Varðandi 4. gr. samkomulagsins telur varnaraðili að líta skuli heildstætt á 3. og 4. gr. samkomulagsins. Telur varnaraðili að skýra beri ákvæðin á þann veg að fjármálafyrirtæki sé ekki skylt að tryggja sér sönnun fyrir því að upplýsingabæklingur hafi verið afhentur ábyrgðarmanni, ef fjárhæðin sem sjálfskuldarábyrgðaraðili verði krafinn um sé undir kr. 1.000.000 og aðalskuldari samningsins hafi ekki farið í greiðslumat.

Varðandi úrskurð úrskurðarnefndarinnar nr. 10/2011 vill varnaraðili áréttta að sá úrskurður hafi ekki fordæmisgildi í máli þessu. Málsatvik í því máli séu ekki sambærileg því sem hér sé til úrlausnar auk þess hafi varnaraðili tilkynnt innan tímafrests 2. mgr. 11. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki að hann sætti sig ekki við úrskurðinn og myndi ekki greiða bætur nema að undangengnum dómi.

Með hliðsjón af ofangreindu telur varnaraðili ljóst að hann hafi með engum hætti brotið gegn ákvæðum samkomulagsins og því sé ekki ástæða til að víkja ábyrgðinni til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ef af einhverjum ástæðum verði ekki fallist á ofangreinda málsástæðu byggir varnaraðili jafnframt á því að skortur á sönnun fyrir afhendingu upplýsingabæklinga leiði ekki til þess að víkja beri til hliðar sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila í máli þessu á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936. Það sé grundvallarregla samningaréttar að

samninga beri að halda. Sóknaraðili hafi gefið varnaraðila loforð um ábyrgð á því að krafan á hendur aðalskuldara yrði efnd. Mikið þurfi til að slíkum samningi verði vikið til hliðar, en heimild sé þó til slíks í 36. gr. laga nr. 7/1936. Varnaraðili vísar til þess að ákvæðið sé túlkuð þröngt, enda undantekning frá áðurnefndri meginreglu samningaréttar um að samninga skuli halda. Of víðtæk túlkun á 36. gr. laga nr. 7/1936 myndi þannig grafa undan stoðum viðskiptalífsins.

Varnaraðili telur m.t.t. ofangreinds að þó svo komist yrði að þeirri niðurstöðu að varnaraðili hafi ekki í viðskiptum við sóknaraðila fylgt að öllu leyti ákvæðum 4. gr. samkomulagsins þá leiði það ekki sjálfkrafa til þess að víkja beri umræddri sjálfskuldarábyrgð til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936. Umrætt samkomulag hafi að geyma verklagsreglur en ekki ófrávíkanlegar formreglur sem séu forsenda fyrir gildi ábyrgðarskuldbindingar. Frávik frá þeim leiði ekki sjálfkrafa til þess að ábyrgðarskuldbindingu verði vikið til hliðar heldur verði að meta málsatvik hverju sinni.

Í tilfalli sóknaraðila telur varnaraðili að líta verði til eftirfarandi atriða við mat á því hvort víkja beri ábyrgðinni til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936. Bendir varnaraðili á að um sé að ræða ábyrgð sem hafi verið takmörkuð við tiltölulega lága fjárhæð, eða kr. 1.000.000. Fjárhæð ábyrgðar hverju sinni hljóti að hafa áhrif við mat á þörf á formfestu við afgreiðslu málsins upphaflega, sem og við mat á ósanngirni þess að sóknaraðili verði látin standa við gerðan samning. Þá vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili sé móðir aðalskuldara. Séu því miklar líkur á því að hún hafi verið meðvituð um aðstæður aðalskuldara, þ.á.m. fjárhagsstöðu hennar, á þeim tíma sem viðskiptin áttu sér stað. Sóknaraðili sé jafnframt leigusali aðalskuldara. Þá bendir varnaraðili á að við undirritun samningsins hafi sóknaraðili verið 46 ára, fimm barna móðir og eigandi fasteignar. Varnaraðili telur að einstaklingur með slíka lífsreynslu hljóti að vera kunnugt um hvað felist í því að undirgangast sjálfskuldarábyrgð fyrir þriðja aðila, óháð því hvort sóknaraðili hafi mótttekið upplýsingabækling frá varnaraðila eða ekki. Vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili hafi mótttekið aðvörum um riftun á umræddum bílasamningi þann 19. ágúst 2008, f.h. aðalskuldara, auk þess sem samrit hafi verið sent henni sjálfri. Þrátt fyrir það hafi sóknaraðili ekki mótmælt umræddri sjálfskuldarábyrgð sinni fyrr en nú. Varnaraðili bendir á að sóknaraðili hafi skrifað undir breytingu á umræddum bílasamningi sem ábyrgðaraðili, þann 18. nóvember 2009 og ítrekað þannig ábyrgð sína á umræddri kröfu.

Varnaraðili telur að með hliðsjón af öllu ofangreindu sé umrædd sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila ekki með þeim hætti að henni verði vikið til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á bílasamningi nr. X, milli B og varnaraðila.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, tekur m.a. til þess þegar einstaklingur hefur gengist í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Í 4. gr. samkomulagsins er kveðið á um það að

fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Ekki liggja fyrir nein gögn um að varnaraðili hafi metið greiðslugetu B, leigutaka samkvæmt umræddum bílasamningi. Verður því að miða við að greiðslumat hafi ekki farið fram. Samkvæmt 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu B, nema ábyrgðarmaður óskaði sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo yrði ekki gert, enda var fjárhæð ábyrgðarinnar kr. 1.000.000. Í stöðluðum texta 28. gr. umrædds bílasamnings kom fram að sjálfskuldarábyrgðaraðilar óskuðu eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Verður því að miða við að sóknaraðili hafi óskað eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Þar með var varnaraðila á grundvelli 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga ekki skylt að meta greiðslugetu greiðanda, B.

Ekki liggur fyrir að varnaraðili hafi virt ákvæði 4. gr. samkomulagsins um að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar, þar sem ekki liggur fyrir staðfesting sóknaraðila á að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir. Ekki verður fallist á túlkun varnaraðila á ákvæði 4. gr. samkomulagsins um að skýra verði ákvæðið til samræmis við 3. gr. samkomulagsins þannig að fjármálafyrirtæki sé ekki skylt að tryggja sér sönnun fyrir því að upplýsingabæklingur hafi verið afhentur ábyrgðarmanni ef fjárhæðin sem sjálfskuldarábyrgðaraðili verði krafinn um sé undir kr. 1.000.000. Enda er í ákvæði 4. gr. samkomulagsins ekki sett sambærilegt skilyrði og í 3. gr. samkomulagsins að ábyrgðarmaður geti óskað eftir því með skriflegum hætti að honum verði ekki kynntur upplýsingabæklingur um skuldaábyrgðir og veðsetningar. Þvert á móti miðast ákvæði 4. gr. samkomulagsins við upplýsingagjöf vegna allra skuldaábyrgða eða veðsetninga sem til er stofnað.

Þegar metið er hvort að skortur á sönnun þess að sóknaraðili hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir eigi að leiða til þess að ábyrgð sóknaraðila verði vikið til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa þarf að meta hvort það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera samningsskilmálana fyrir sig. Í 2. mgr. greinarinnar segir að við mat samkvæmt 1. mgr. skuli líta til efnis samnings, stöðu samningsaðila, atvika við samningsgerðina og atvika sem síðar komu til. Ljóst er að með því að afhenda sóknaraðila ekki upplýsingabækling um skuldaábyrgðir var ekki tryggt að sóknaraðili væri að fullu upplýst um hvað í því felst að gangast í sjálfskuldarábyrgð. Þá verður að líta til þess að sóknaraðili er einstaklingur, en varnaraðili fjármálafyrirtæki og verður að telja að varnaraðili verði að bera hallann af því að ekki liggi fyrir sönnun á að fyrirtækið hafi virt ákvæði 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Þegar þessi atriði og tilgangur samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga eru metin heildstætt verður að telja að fyrir hendi séu forsendur til að víkja til hliðar sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 10/2011.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni upplýsingabækling um ábyrgðir og að það kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Fæst ekki séð að þetta hafi komið upp við skilmálabreytingu á

umræddum bílasamningi eða þegar sóknaraðili móttók aðvörun um riftun samningsins. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að ábyrgðaryfirlýsing hennar verði látin standa.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda ábyrgð sóknaraðila á bílasamningi nr. X, milli varnaraðila og B.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á bílasamningi nr. X, milli B og varnaraðila, F, er ógild.

Reykjavík, 30. nóvember 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Jón Magnússon

Guðlaug B. Ólafsdóttir